

Yn effro ar gyfer pob taith

Gyda ffoecs ar ddatblygu sgiliau barn a gwneud penderfyniadau da, mae Yn Effro ar gyfer pob taith nid yn unig yn gofyn i ddisgyblion nodi peryglon posibl ar eu teithiau eu hunain ond hefyd i sylwi ar ymddygiadau peryglus mewn eraill.

O orsafoedd trên i groesfannau gwastad, bydd disgyblion yn gallu esbonio'r gwahanol arwyddion a synau a allai awgrymu perygl posibl. Mae cyfle i chi fod yn effro i'r bobl sy'n cadw'r trenau i redeg hefyd!

Gan ddefnyddio ein map rhyngweithiol, mae'r disgyblion yn gyfrifol am eu taith ddysgu. Nhw sy'n penderfynu pa deithiau i'w cymryd, a pha arosfannau i'w gwneud, wrth i ni deithio gyda'n gilydd yn archwilio senarios newydd i drafod a dysgu ohonynt.

Gall pob un ohonom fwynhau anturiaethau bywyd pan welwn arwyddion o berygl, edrych allan am ein ffrindiau ac aros yn Effro bob amser.

Yn hanfodol, mae'r rhaglen hon yn defnyddio senarios i herio penderfyniadau disgyblion. Yn seiliedig ar brofiadau bywyd go iawn, bydd disgyblion yn wynebu pwyntiau penderfynu 'dim mynd yn ôl'. Gan ddefnyddio eu empathi a'u gwybodaeth newydd am ddiogelwch trac, fe'u hanogir i greu canlyniad ar gyfer pob senario sy'n lleihau risg.

Mae empathi a meddwl rhagweithiol wrth wraidd y rhaglen hon. Yn ogystal â sgiliau adeiladu a gwybodaeth am y rheilffordd, cynorthwyr disgyblion i ddychmygu prosesau meddwl teithwyr eraill a'r rhai sy'n gweithio yn y diwydiant rheilffyrdd.

Cysylltiadau â'r cwricwlwm

CA2

- **PSHE**

Iechyd a lles: Iechyd meddwl, Cadw'n ddiogel
Perthynas: Cyfeillgarwch, Perthynas ddiogel Byw yn y byd ehangach: Rhannu cyfrifoldebau

- **Saesneg**

Darllen, Iaith Iafar

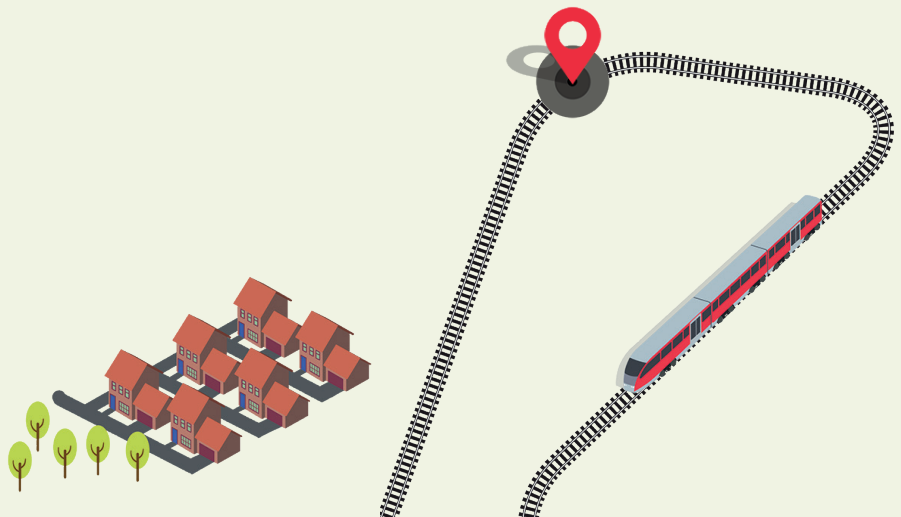
Gellir defnyddio'r adnoddau hyn hefyd wrth gynllunio a darparu SMSC

Pam mae angen ymgorffori diogelwch rheilffyrdd yn eich addysgu?

Mae 20,000 milltir o drac, 30,000 o bontydd, twneli a thraphontydd ynghyd â miloedd o signalau, croesfannau gwastad a gorsafoedd ar draws ein rhwydwaith reilffyrdd.

O deithiau arbennig i gymudiadau bob dydd, mae'r rhwydwaith reilffyrdd yn ein helpu ni lle mae angen i ni fod. Hyd yn oed os nad ydym yn teithio, mae'r rheilffordd yn cael ei droi ymlaen 24/7 ac mae angen i ni fod yn effro i'r risgiau y gall yr amgylchedd reilffyrdd eu peri. Mae mwy na 13,000 o ddigwyddiadau tresmasu ar y rhwydwaith reilffyrdd bob blwyddyn.

Mae dysgu sut i adnabod perygl a mynd i'r afael ag ymddygiad a allai fod yn beryglus yn dechrau yn ifanc. Mae ysgolion wedi cydnabod pwysigrwydd addysgu am ystod o ymddygiadau diogelwch trwy PSHE a gwersi Dinasyddiaeth yn yr ysgol. Mae eisiau cefnogi'r gwaith hanfodol hwn ar y diwydiant reilffordd..

7-11 oed

Sut i redeg y gweithgareddau yn yr ysgol

Dyluniwyd yr adnodd hwn i fod yn hyblyg ac yn hawdd ei ddefnyddio gydag ystod o opsiynau ar gyfer cyflwyno. Mae'r ddogfen arweiniad athrawon hon yn cynnwys awgrymiadau ar gyfer cyflwyno a sgript rydd y gall addysgwyr ei haddasu i weddu orau i anghenion eu dysgwyr.

Gall athrawon benderfynu:

- Cyflwyno'r gweithgareddau sy'n gysylltiedig â phob gwers yn unigol o fewn yr amserlen arferol
- Rhedeg yr holl weithgareddau dros wythnos, fel rhan o wythnos ffocws pwnc

Gwahaniaethu ar draws CA2

Gwnaed argymhellion cyflawni a gwahaniaethu ychwanegol ar gyfer pob gweithgaredd, gan ei bod yn debygol y bydd ystod o gyrhaeddiad yn y grŵp oedran hwn.

Mae gweithgareddau ar gyfer oedrannau 7-9 yn canolbwyntio ar wybodaeth. Maent yn dysgu sgiliau ymddygiad ac ymwybyddiaeth. Mae'r adnoddau ar gyfer 9-11 oed yn datblygu'r sgiliau hyn ymhellach, gan ysgogi meddwl am ymddygiad annibynnol a herio normau ymddygiad peryglus.

Sut i redeg y gweithgareddau mewn lleoliadau eraill

Rydym yn ymwybodol y gallai grwpiau ieuenctid a theuluoedd fod yn awyddus i ddefnyddio'r deunyddiau hefyd. Mae canllawiau penodol wedi'u darparu lle bo hynny'n briodol yn y cynlluniau gwersi.

Cynnwys

Tudalen

Trosolwg o adnoddau

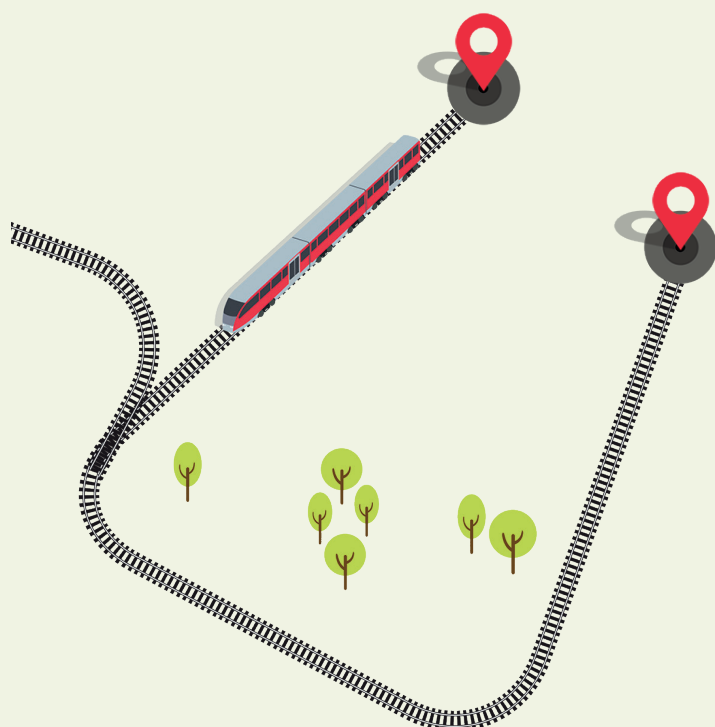
3-4

Dechrau arni

5

Adnoddau 1-7

5-21

Trosolwg o adnoddau

Enw'r adnodd	Fformat	Canlyniadau dysgu 7-9	Canlyniadau dysgu 9-11
1) Ydych chi'n Effro ac yn ddiogel?	Gweithgaredd cwis a thynnu llun rhyngweithiol	- Gallaf siarad am rai risgiau diogelwch o amgylch rheilffyrdd - Gallaf adnabod arwyddion diogelwch mewn gorsaf a dweud beth maen nhw'n ei olygu - Gallaf adnabod yr arwyddion sy'n ein cadw'n ddiogel ar groesfan wastad a dweud beth maen nhw'n ei olygu	- Gallaf egluro rheolau diogelwch rheilffyrdd a sut i ymddwyn wrth imi ddod yn fwy annibynnol a chyfrifol - Gallaf ddangos fy mod yn deall arwyddion diogelwch rheilffyrdd ac egluro pam eu bod yno - Gallaf ddisgrifio'r arwyddion rhybuddio ar groesfan wastad a beth i'w wneud os ydynt yn ymddangos
2) Ydych chi'nadnabod yr arwyddion?	Cwis rhyngweithiol	- Gallaf adnabod arwyddion diogelwch mewn gorsaf a dweud beth maen nhw'n ei olygu - Gallaf adnabod yr arwyddion sy'n ein cadw'n ddiogel ar groesfan wastad a dweud beth maen nhw'n ei olygu	- Gallaf ddangos fy mod yn deall arwyddion diogelwch rheilffyrdd ac egluro pam eu bod yno - Gallaf ddisgrifio'r arwyddion rhybuddio ar groesfan wastad a beth i'w wneud os ydynt yn ymddangos - Gallaf ddisgrifio arwyddion rhybuddio rheilffyrdd eraill a rhesymau dros y rhain mewn gwahanol leoedd
3) Senarios Effro	Gweithgaredd ffilm a thrafod	- Gallaf siarad ynglŷn â pham ei bod yn bwysig cadw ein hunain yn ddiogel mewn gorsaf ac ar drên - Gallaf siarad am a dangos sut i gadw fy hun ac eraill yn ddiogel mewn gorsaf ac ar drên - Gallaf egluro beth i'w wneud neu sut i gael help os yw rhywun neu ryw beth yn annïogel, neu os bydd argyfwng - Gallaf siarad ynglŷn â pham ei bod yn bwysig ymddwyn yn ddiogel ar groesfan wastad - Gallaf siarad am sut i ymddwyn yn ddiogel ger traciau trên - Gallaf ddangos sut i helpu eraill i ymddwyn yn ddiogel ar groesfannau gwastad ac yn agos at drac trên	- Gallaf ddisgrifio a dangos ffyrdd o ymddwyn yn ddiogel mewn gorsaf - Gallaf egluro sut y gallaf helpu eraill i ymddwyn yn ddiogel mewn gorsaf - Gallaf egluro ffyrdd o wrthsefyll pwysau i ymddwyn yn annïogel neu gymryd risgiau mewn gorsaf - Gallaf ddisgrifio a dangos sut i ymddwyn yn ddiogel, naill ai ar fy mhen fy hun neu gydag eraill ar groesfan wastad - Gallaf egluro pam ei bod yn ddiogel dilyn arwyddion diogelwch o amgylch cledrau rheilffordd a rhai o ganlyniadau peidio â gwneud hynny

Trosolwg o adnoddau

Enw'r adnodd	Fformat	Canlyniadau dysgu 7-9	Canlyniadau dysgu 9-11
4) Pwy sydd ddim yn Effro?	Gweithgaredd trafod	- Gallaf siarad am rai risgiau diogelwch o amgylch rheilffyrdd - Gallaf ddisgrifio ffyrdd o gadw'n ddiogel o amgylch rheilffyrdd - Gallaf ddilyn rheolau ar gyfer cadw'n ddiogel ar ac o amgylch trenau a rheilffyrdd	- Gallaf egluro rheolau diogelwch rheilffyrdd a sut i ymddwyn wrth imi ddod yn fwy annibynnol a chyfrifol - Gallaf adnabod a siarad am risgiau a pheryglon diogelwch rheilffyrdd ehangach - Gallaf egluro rhai canlyniadau o gymryd risgiau neu ymddygiad anniogel o amgylch rheilffyrdd
5) Rydym ni'n gweithio'n Effro	Ffilm a chwis	- Gallaf siarad am rai risgiau diogelwch o amgylch rheilffyrdd - Gallaf ddisgrifio ffyrdd o gadw'n ddiogel o amgylch rheilffyrdd - Gallaf ddilyn rheolau ar gyfer cadw'n ddiogel ar ac o amgylch trenau a rheilffyrdd	- Gallaf egluro rheolau diogelwch rheilffyrdd a sut i ymddwyn wrth imi ddod yn fwy annibynnol a chyfrifol - Gallaf gydnabod a siarad am risgiau a pheryglon diogelwch rheilffyrdd ehangach - Gallaf egluro rhai canlyniadau o gymryd risgiau neu ymddygiad anniogel o amgylch rheilffyrdd
6) Pan Nad Oedd Rodrigo yn Effro	Astudiaeth achos sain	n/a	- Gallaf ddangos ffyrdd o wrthsefyll pwysau i ymddwyn mewn ffordd anniogel neu beryglus o amgylch rheilffyrdd - Gallaf egluro rhai canlyniadau o gymryd risgiau neu ymddygiad anniogel o amgylch rheilffyrdd - Gallaf ddisgrifio arwyddion rhybuddio rheilffyrdd eraill a rhesymau dros y rhain mewn gwahanol leoedd - Gallaf egluro pam ei bod yn ddiogel dilyn arwyddion diogelwch o amgylch cledrau rheilffordd a rhai o ganlyniadau peidio â gwneud hynny - Gallaf ddisgrifio a dangos ffyrdd o wrthsefyll ymddwyn mewn ffordd beryglus neu anniogel o amgylch traciau rheilffordd, neu anufuddhau i arwyddion rhybuddio rheilffyrdd

Trosolwg o adnoddau

Enw'r adnodd	Fformat	Canlyniadau dysgu 7-9	Canlyniadau dysgu 9-11
6) Pwy sy'n Effro ar gyfer eu taith nesaf?	Cwis rhyngweithiol	- Gallaf siarad am rai risgiau diogelwch o amgylch rheilffyrdd - Gallaf adnabod arwyddion diogelwch mewn gorsaf a dweud beth maen nhw'n ei olygu - Gallaf adnabod yr arwyddion sy'n ein cadw'n ddiogel ar groesfan wastad a dweud beth maen nhw'n ei olygu	- Gallaf egluro rheolau diogelwch rheilffyrdd a sut i ymddwyn wrth imi ddod yn fwy annibynnol a chyfrifol - Gallaf ddangos fy mod yn deall arwyddion diogelwch rheilffyrdd ac egluro pam eu bod yno - Gallaf ddisgrifio'r arwyddion rhybuddio ar groesfan wastad a beth i'w wneud os ydynt yn ymddangos

Dechrau arni

- Gellir cyrchu adnoddau trwy'r [wefan Effro](#). Mae'r map yn gweithredu fel y llywio, gyda phob arosfan yn gyfle newydd i ddatblygu sgiliau a gwybodaeth Effro
- Os yn bosibl, dechreuwch trwy rannu'r map ar y sgrin. Tynnwch sylw'r disgybl at y map a gofynnwch beth yw pwrpas y map hwn yn ei farn/ei barn? Efallai y byddant yn codi rhai cliwiau ac yn gweld bod hyn i gyd yn ymwneud â threnau a'r traciau. Anogwch nhw i rannu eu meddyliau cychwynnol
- Efallai yr hoffech ganiatáu i ddisgyblion ddewis eu taith eu hunain a phenderfynu pa adnodd yr hoffent ddechrau ag ef, neu gallwch ddilyn y llwybr a awgrymir yn y ddogfen ganllaw hon
- Dewiswch yr ardal yr hoffech chi ddechrau arni a llywio i'r rhan gywir o'r arweiniad athrawon

Canlyniadau dysgu 7-9

- Gallaf siarad am rai risgiau diogelwch o amgylch rheilffyrdd
- Gallaf adnabod arwyddion diogelwch mewn gorsaf a dweud beth maen nhw'n ei olygu
- Gallaf adnabod yr arwyddion sy'n ein cadw'n ddiogel ar groesfan reilffordd a dweud beth maen nhw'n ei olygu

Canlyniadau dysgu 9-11

- Gallaf egluro rheolau diogelwch rheilffyrdd a sut i ymddwyn wrth imi ddod yn fwy annibynnol a chyfrifol
- Gallaf ddangos fy mod yn deall arwyddion diogelwch rheilffyrdd ac egluro pam eu bod yno
- Gallaf ddisgrifio'r arwyddion rhybuddio ar groesfan wastad a beth i'w wneud os ydynt yn ymddangos

Angen adnoddau ac offer ategol

- Ydych chi'n effro ac yn ddiogel? sleidiau
- Papur a phensiliau neu fyrddau gwyn bach a marcwyr sychu sych
- Copiâu digonol o'r daflen waith 'A ydych chi'n Effro ac yn ddiogel?'

Trefn a awgrymir

- Cyflwyniad: Beth ydym ni'n ei wybod eisoes am gadw'n ddiogel o amgylch yr amgylchedd rheilffordd?
- Gweithgaredd: Yn effro ar y platfform / yn y gweithgaredd tynnu llun wrth y groesfan wastad
- Cyfarfod Llawn: Creu eich poster diogelwch trac eich hun

Adnodd 1
Ydych chi'n Effro ac yn ddiogel?

Trosolwg

I ddechrau datblygiad sgiliau Effro eich disgyblion, rydym yn eu gwahodd i gwblhau dau weithgaredd cychwynnol i asesu eu gwybodaeth a'u sgiliau presennol. Gellir ailedrych ar y ddau weithgaredd i adolygu cynnydd ar ôl ymgymryd â'r holl weithgareddau.

Amseru

Tua. 30 munud ar gyfer y ddau weithgaredd

Awgrymiadau dysgu gartref

Bydd y ddau weithgaredd yn gweithio'n dda fel tasg hwyliog gartref. Os nad oes gennych argraffydd, fe allech chi dynnu llun o'ch gorsaf reilffordd a'ch golygfa croesfan wastad ar gyfer y gweithgaredd Effro yn y platfform/yn y groesfan wastad.

Gweithgaredd 1

- Gellir defnyddio'r ddau weithgaredd hyn fel asesiadau sylfaenol a gellir ailedrych arnynt i adolygu cynnydd ar ôl i'r holl weithgareddau gael eu cynnal
- Cwis yw'r gweithgaredd cyntaf sy'n profi gwybodaeth ac yn chwalu rhagdybiaethau a allai fod gan ddisgyblion am yr amgylchedd rheilffyrdd
- Cyn dechrau'r cwis (gan ddefnyddio **sleidiau A ydych chi'n Effro ac yn ddiogel?**), ystyriwch sut yr hoffech chi drefnu'ch dosbarth. Gellir cwblhau'r cwis mewn grŵp maint dosbarth mawr neu grwpiau llai
- Gall y disgyblion ddefnyddio papur neu fyrddau gwyn bach i gofnodi eu hatebion i'r cwis. Gellir dyfarnu pwyntiau ar ôl pob cwestiwn. Fel arall, os ydyn nhw'n gweithio gyda grŵp mawr, gall y disgyblion ysgrifennu eu hatebion a chadw cyfrif o'u sgorau eu hunain
- Dechreuwch y gweithgaredd trwy gyflwyno'r cysyniad o fod yn "Effro" o amgylch yr amgylchedd rheilffordd
- Dywedwch wrth y disgyblion "Fe allwn ni i gyd fwynhau anturiaethau bywyd pan rydym yn gweld arwyddion o berygl, yn edrych allan am ein ffrindiau ac yn aros yn Effro bob amser."
- Arweiniwch y disgyblion i mewn i drafodaeth am y pethau maen nhw'n eu gwneud i aros yn Effro o amgylch y cledrau. Er enghraifft, a ydyn nhw'n cadw llygad am arwyddion diogelwch, yn cadw draw o'r cledrau, ac yn cadw at y rheolau o amgylch croesfan wastad bob amser?
- Dywedwch wrth y disgyblion eich bod chi'n mynd i weld a ydyn nhw'n atebol i'r her Effro gan ddefnyddio cwis a fydd yn profi eu gwybodaeth ymhellach
- Ar ôl i chi drefnu'r dosbarth, a'u bod yn barod gyda phapur a phensiliau neu fyrddau gwyn bach, dechreuwch y cwis
- Bydd y disgyblion yn mynd trwy'r cwestiynau isod ar **Sleidiau 2-16**. Mae'r atebion yma er hwylustod i chi.
 - Mae'n ddiogel croesi cledrau rheilffordd os nad oes trê'n yn dod (T /F)
 - Nid yw taflu sbwriel ar drac rheilffordd yn gwneud unrhyw niwed (T /F)
 - Pa un o'r pethau hyn yw'r cyflymaf? (**trên intercity**; tsita; car ar draffordd)
 - Beth yw'r cyflymder uchaf y gall trê'n ei gyrraedd? (70mya; 100mya; **125mya**)
 - Ar y cyflymder uchaf, pa mor bell fydd trê'n yn teithio cyn iddo stopio? (hyd 5 cae pêl-droed; hyd 15 cae pêl-droed; **hyd 20 cae pêl-droed**)
 - Pryd mae trydan yn cael ei ddiffodd ar y rheilffordd? (Dydd Nadolig; ar ôl hanner nos; **byth, mae bob amser ymlaen**)
 - Mae gwahanol fathau o groesfan wastad gyda gwahanol arwyddion diogelwch (T./F)
 - Mae gwifrau a chledrau trydanol yn ddiogel cyn belled nad ydych chi'n eu cyffwrdd (T /F)
 - I ba raddau y gall trydan 'neidio'? (hyd at 0.5 metr; **hyd at 3 metr**; ni all trydan neidio)
 - Ni allwch glywed trenau bob amser yn dod oherwydd bod rhai bron yn dawel (T./F)
 - Pa gledren ar y trac yw'r un drydanol? (y gledren wrth ymyl y platfform; yr un lliw coch; **y drydedd gledren**)
 - Mae'r rheilffordd drydanol yn edrych yr un fath â'r lleill i gyd (T./F)
 - Mae'r trê'n ar gyfartaledd yn pwyso 400 tonnelli, sydd yr un fath â faint o eliffantod o Affrica? (3; 50; **80**)
 - Ar ôl i drên fynd heibio ar groesfan wastad mae'n ddiogel croesi ar unwaith (T /F)
- Gofynnwch i'r disgyblion gadw nodyn o'u sgorau - dywedwch wrthyn nhw y byddwch chi'n dychwelyd i'r cwis ar ddiwedd y pwnc i weld a yw eu gwybodaeth a'u sgiliau Effro On wedi gwella

Gweithgaredd 2

- Tasg tynnu ac ysgrifennu yw'r ail weithgaredd lle bydd angen i ddisgyblion lenwi "bylchau" diogelwch ar y platfform a'r groesfan reilffordd gan ddefnyddio'r **daflen waith A ydyd chi'n Effro ac yn ddiogel?**
- Dosbarthwch gopiâu o'r daflen waith a chodwch gwestiynau'r cwis ar y sgrin (gan ddefnyddio **sleidiau A ydyd chi'n Effro ac yn ddiogel?**, dechreuwch yn **Sleid 17**). Darperir yr heriau a'r atebion isod. Efallai y bydd angen ychydig o help ychwanegol ar rai plant i ateb rhai o'r cwestiynau efallai yr hoffech chi anodi gwaith y disgyblion i ddangos pa gwestiynau a atebwyd yn annibynnol a pha gwestiynau oedd yn gofyn am gymorth ychwanegol

Ar y platfform

- Rydych chi wedi cyrraedd y platfform ac rydych chi'n gwybod bod disgwyl i'ch trên ddod yn fuan. Rydych chi wedi anghofio gwisgo'ch oriawr heddiw serch hynny. Sut allwch chi sicrhau mai'r trên nesaf yw'r un cywir i fynd arno?
– A: *Tynnwch lun cloc/bwrdd ymadael*
- Mae wedi bod yn fore prysur ac rydych chi wedi bod ar frys i gyrraedd yr orsaf ond nid ydych chi wedi prynu tocyn eto. Beth ddylech chi ei wneud?
– A: *Tynnwch lun peiriant tocynnau / gweithiwr gorsaf*
- Cafwyd cyhoeddiad y bydd gwasanaeth nad yw'n aros yn pasio'r platfform yn fuan. A oes unrhyw beth ar goll o'r platfform a allai eich cadw'n ddiogel?
– A: *Tynnwch lun llinell felen/palmanant cyffwrddol ar ymyl y platfform*
- Rydych chi'n gweld cyd-deithiwr yn gollwng rhywbeth ar y lein. Pam na ddylai geisio ei gael yn ôl?
– A: *Tynnwch lun y drydedd gledren a'r trên yn cyrraedd*
- Nid oes unrhyw sgriniau ymadael yn eich gorsaf. Beth arall all eich helpu i aros yn Effro pan fydd y trên nesaf yn cyrraedd
– A: *Tynnwch lun gard trên/uchelseinydd ar gyfer cyhoeddiadau/amserlen ar y wal*
- Estyniad dewisol:** Gosodwch y dasg o ddylunio dau boster i'r disgyblion a allai helpu pobl i aros yn fwy diogel o amgylch y cledrau. Gellid ychwanegu'r poster hyn at gylchlythyrau ysgolion i godi ymwybyddiaeth o feddwl Effro yng nghymuned yr ysgol gyfan. Gellid arddangos y poster hefyd o amgylch yr ysgol neu yn eich gorsaf reilffordd leol.

Ar y groesfan wastad

- A allwch chi ychwanegu rhywbeth sy'n cadw ceir, cerddwyr a theithwyr eraill ar wahân i'r trên
– A: *Tynnwch lun rhwystrau neu gatiau*
- Beth sy'n helpu i'n rhybuddio bod trên ar ei ffordd?
– A: *Tynnwch lun goleuadau a seiriau*
- Allwch chi dynnu llun cerddwr sy'n ddefnyddio ei sgiliau effro wrth y Groesfan Wastad?
– A: *Ni ddylai'r cerddwr fod yn rhy agos at y rhwystrau, dim clustffonau i mewn, yn aros yn gall, os oes anifail anwes gyda nhw mae'r anifail anwes ar dennyn*
- A allwch chi feddwl am y mathau o arwyddion y gallech eu gweld ar Groesfan Wastad? (Blwyddyn 5 a 6 yn unig)
– A: *Yr arwydd Stopio, Edrych a Gwrando a pherygl rhybuddio trydanu ynghylch gwifrau byw uwchben.*
- Pe byddech chi'n gweld rhywbeth peryglus ar Groesfan Wastad, a allwch chi dynnu llun pwy y gallech chi roi gwybod amdano?
– *Heddlu Trafnidiaeth Prydain, staff y Rheilffordd*

Sesiwn lawr

- Adolygu'r gwaith y mae'r disgyblion wedi'i gwblhau. Sicrhewch nhw y bydd y gweithgareddau y byddant yn eu cwblhau o fewn "Effro ar gyfer pob taith" yn eu helpu i ddatblygu eu sgiliau a'u gwybodaeth am aros yn ddiogel o amgylch y cledrau

Gwahaniaethu

- Efallai y bydd angen cwis byrrach ar rai disgyblion ar gyfer gweithgaredd 1 a chymorth ychwanegol i oedolion i ateb y cwestiynau
- Gan mai cwis cyn pwnc yw hwn, dylid rhoi pwyslais ar hwyl a darganfod yr atebion cywir ar ôl y gweithgaredd
- Ar gyfer gweithgaredd 2 gall rhai disgyblion sydd ag oedi echddygol manwl elwa o gael rhai eitemau wedi'u tynnu ymlaen llaw i'w torri a'u glynu ar y llun
- Gallai disgyblion sy'n barod am her arall ysgrifennu cwestiynau ychwanegol i'w hychwanegu at y ddau gwis

7-11 oed

Adnodd 2

Ydych chi'n adnabod yr arwyddion?

Trosolwg

Gweithgaredd hwyliog i adeiladu cynefindra â rhai o'r arwyddion diogelwch cyffredin y gall disgyblion ddod i gysylltiad â nhw wrth deithio.

Canlyniadau dysgu 7-9

- Gallaf adnabod arwyddion diogelwch mewn gorsaf a dweud beth maen nhw'n ei olygu
- Gallaf adnabod yr arwyddion sy'n ein cadw'n ddiogel ar groesfan wastad a dweud beth maen nhw'n ei olygu

Canlyniadau dysgu 9-11

- Gallaf ddangos fy mod yn deall arwyddion diogelwch rheilffyrdd ac egluro pam eu bod yno
- Gallaf ddisgrifio'r arwyddion rhybuddio ar groesfan wastad a beth i'w wneud os ydynt yn ymddangos
- Gallaf ddisgrifio arwyddion rhybuddio rheilffyrdd eraill a rhesymau dros y rhain mewn gwahanol leoedd

Angen adnoddau ac offer ategol

- Ydych chi'n adnabod yr arwyddion? sleidiau
- Dewisol: papur a pensiliau/pensiliau lliwio i dynnu lluniau rhai o'r arwyddion a gwneud nodiadau i'w hatgoffa o'u hystyr

Gorchymyn a awgrymir

- Cyflwyniad: Trafodaeth ynghylch pam mae angen i ni gael arwyddion o amgylch y cledrau
- Gweithgaredd: Adnabod yr arwyddion
- Cyfarfod Llawn: A oes arwyddion eraill y gellid eu creu i atal ymddygiad peryglus?

Amseru

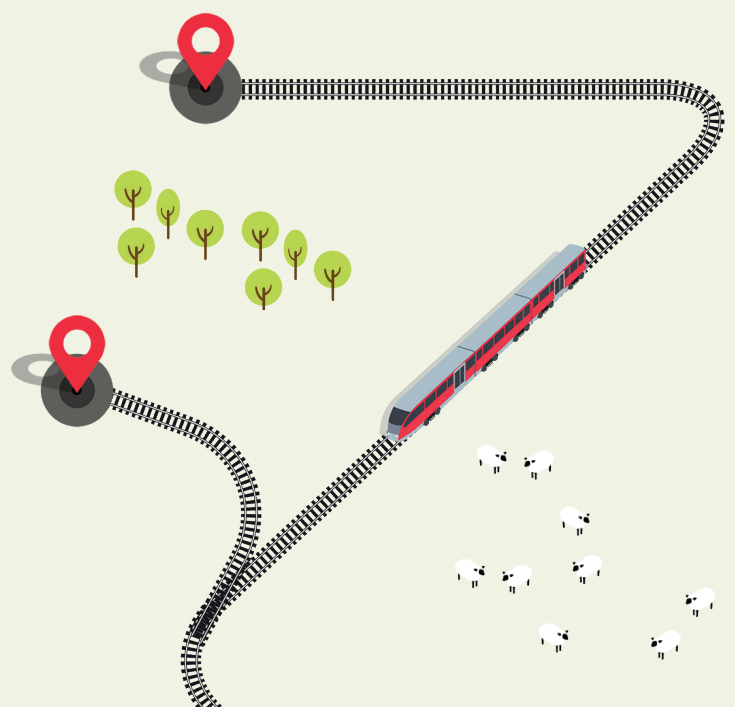
20 munud

Awgrymiadau dysgu gartref

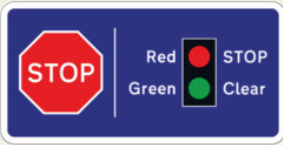
Gall y gweithgaredd hwn weithio'n dda gartref. Rydym yn argymhell gosod terfyn amser a dod â phob arwydd i fyny fesul un. Faint o arwyddion allwch chi eu cael yn gywir yn y terfyn amser? Ar ôl i chi gwblhau'r gweithgaredd unwaith ceisiwch wella'ch sgôr trwy chwarae eto.

Gweithgaredd

- Gellir cyflwyno'r gweithgaredd hwn i ddosbarth cyfan neu, fel gyda'r cwisiau eraill yn yr adnodd hwn, gallwch ychwanegu mantais gystadleuol i'r gweithgaredd a rhoi'r dosbarth mewn grwpiau bach a all frwydro yn erbyn ei gilydd i brofi eu cymwysterau Effro
- Cyn dechrau'r cwis, cyfeiriwch yn ôl at ddysgu blaenorol y disgyblion. A allan nhw feddwl pam y gallai fod angen arwyddion ger y cledrau ac mewn gorsafoedd? Faint y gallant feddwl amdanynt?
- Mae llawer o arwyddion o amgylch y cledrau sy'n ein cadw ni'n ddiogel. Bydd y cwis hwn yn profi gwybodaeth y disgyblion o'r arwyddion
- Agorwch y sleidiau. **Ydych chi'n adnabod yr arwyddion?** Bydd y cwis yn mynd trwy nifer o wahanol arwyddion diogelwch ac mae angen i'r disgyblion gynnig rhai atebion i'r hyn maen nhw'n ei olygu
- Sylwch fod rhai o'r arwyddion yn debyg iawn felly bydd angen i ddisgyblion edrych yn agos i ddyfalu eu hystyr
- Gallwch ddod o hyd i'r atebion ar y dudalen nesaf

7-11 oed

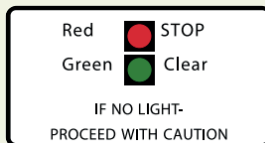
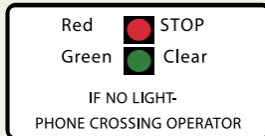
Arwydd	Beth mae'n ei olygu?	Ble fydddech chi'n ei weld?
	Dyma rybudd ymlaen llaw o gau croesfan wastad er mwyn gadael i drên basio.	Ar groesfannau gwastad
	Mae'n rhaid i chi dalu sylw i'r goleuadau. Mae stopio yn golygu bod trên ar ei ffordd. Dylech aros i'r golau droi'n wyrdd cyn croesi'r cledrau.	Fe welwch yr arwydd hwn ar groesfannau gwastad lle nad oes rhwystrau.
	Cyn croesi dros y cledrau dylech Stopio, Edrych a Gwrando i sicrhau nad yw trên yn agosáu. Ar ôl i chi wirio'n drylwyr nad yw trên yn agosáu, croeswch y cledrau'n ofalus.	Ar groesfan reilffordd lle nad oes mathau eraill o amddiffyniad fel goleuadau neu rwystrau.
	Mae ffôn gerllaw i'w ddefnyddio mewn argyfwng, hynny yw, rhwystr ar y cledrau.	Ar groesfan wastad. Byddwch yn ymwybodol, os nad oes ffôn argyfwng, bydd rhif bob amser y gallwch ei ffonio mewn argyfwng.
	Ni allwch fynd ymhellach na'r arwydd hwn oherwydd gallai fod yn beryglus.	Mewn gorsafoedd.
	Perygl o sioc drydanol oherwydd ceblau uwchben yn cludo trydan i bweru'r trenau.	Mewn gorsafoedd ac ar groesfannau gwastad.
	Mae hyn yn dangos bod croesfan wastad o'n blaenau sy'n defnyddio naill ai rhwystrau awtomatig neu gatiâu a weithredir â llaw gan staff rheilffordd.	Ar groesfan wastad sydd â giât neu rwystr.
	Os yw'r goleuadau ar groesfan wastad yn parhau i ddangos, efallai bod trên arall yn agosáu.	Ar groesfan wastad.

Arwydd

Beth mae'n ei olygu?

Ble fydddech chi'n ei weld?

Sylwch ar y gwahaniaeth

Mae'r arwyddion hyn yn dweud wrthyhch beth i'w wneud ar groesfan wastad. Os nad yw'r golau'n dangos coch neu wyrdd mae'n rhaid i chi naill ai: Stopio, Edrych a Gwrando, os nad oes trê'n yn agosáu gallwch groesi dros y cledrau.

Ffoniwch y gweithredwr i drafod croesi'r cledrau'n ddiogel.

Ar groesfan wastad.

Mae hyn yn ein hatgoffa nad yw trenau bob amser yn swnio'u cyn wrth iddynt agosáu at groesfannau gwastad.

Ar groesfan wastad.

Mae llawer o wahanol fathau o groesfannau gwastad. Efallai y bydd goleuadau coch a gwyrdd i nodi a yw'n ddiogel croesi. Os nad oes golau yn dangos mae angen i chi ddefnyddio'r ffôn a ddarperir i ffonio a gwirio a yw'n ddiogel croesi dros y cledrau

Ar groesfan wastad.

Mae llawer o wahanol fathau o groesfannau gwastad. Efallai y bydd goleuadau coch a gwyrdd i nodi a yw'n ddiogel croesi. Os nad oes golau yn dangos mae angen i chi ddefnyddio'r ffôn a ddarperir i ffonio a gwirio a yw'n ddiogel croesi dros y cledrau.

Ar groesfan wastad.

Mae llawer o wahanol fathau o groesfannau gwastad. Yn yr un hon mae giât i'ch amddiffyn chi. Mae'n rhaid i chi Stopio, Edrych a Gwrando i wirio nad yw trê'n yn agosáu cyn croesi drosodd yn ddiogel.

Ar groesfan wastad.

Mae llawer o wahanol fathau o groesfannau gwastad. Yn yr un hon mae goleuadau a giât i'ch amddiffyn. Os nad oes golau yn dangos mae'n rhaid i chi ffonio'r signaliwr i wirio a yw'r trê'n hwnnw'n agosáu.

Ar groesfan wastad.

Sesiwn lawn

- Adolygu'r gwaith y mae'r disgyblion wedi'i gwblhau. Sicrhewch nhw y bydd y gweithgareddau y byddant yn eu cwblhau o fewn "Effro ar gyfer pob taith" yn eu helpu i ddatblygu eu sgiliau a'u gwybodaeth am aros yn ddiogel o amgylch y cledrau

Gwahaniaethu

Gellir ymestyn y gweithgaredd hwn ymhellach i ddisgyblion sydd ag angen her ychwanegol. Gofynnwch i'ch disgyblion ysgrifennu rhestr o ymddygiadau neu senarios eraill a allai fod yn beryglus o amgylch y cledrau er enghraifft:

- Tywydd gwael
- Sylw rhywun yn cael ei dynnu sylw gan lyfr/ffôn/sgwrs
- Rhywun yn gollwng rhywbeth/rhywbeth yn glanio ar y trac

Adnodd 3

Senarios Effro

Trosolwg

Mae tynged grŵp o ffrindiau bellach yn nwylo eich disgyblion. Byddant yn gwylio tair ffilm fer lle bydd y weithred yn cael ei seibio cyn eiliad "hollbwysig". A all eich disgyblion wneud penderfyniadau Effro i sicrhau diogelwch y grŵp?

Canlyniadau dysgu 7-9

- Gallaf siarad ynghylch pam ei bod yn bwysig cadw ein hunain yn ddiogel mewn gorsaf ac ar drên
- Gallaf siarad am a dangos sut i gadw fy hun ac eraill yn ddiogel mewn gorsaf ac ar drên
- Gallaf egluro beth i'w wneud neu sut i gael help os yw rhywun neu rywbeth yn anniogel, neu os bydd argyfwng
- Gallaf siarad ynghylch pam ei bod yn bwysig ymddwyn yn ddiogel ar groesfan wastad
- Gallaf siarad am sut i ymddwyn yn ddiogel ger traciau trên
- Gallaf ddangos sut i helpu eraill i ymddwyn yn ddiogel ar groesfannau gwastad a ger traciau trên

Canlyniadau dysgu 9-11

- Gallaf ddisgrifio a dangos ffyrdd o ymddwyn yn ddiogel mewn gorsaf
- Gallaf egluro sut y gallaf helpu eraill i ymddwyn yn ddiogel mewn gorsaf
- Gallaf egluro ffyrdd o wrthsefyll pwysau i ymddwyn yn anniogel neu gymryd risgiau mewn gorsaf
- Gallaf ddisgrifio a dangos sut i ymddwyn yn ddiogel, naill ai ar fy mhen fy hun neu gydag eraill ar groesfan wastad
- Gallaf egluro pam ei bod yn ddiogel dilyn arwyddion diogelwch o amgylch cledrau rheilffordd a rhai o'r cganlyniadau o beidio â gwneud hynny

Angen adnoddau ac offer ategol

- Ffilmiau senario Effro

Trefn a awgrymir

- Cyflwyniad: Esboniad o'r dasg a'ch atgoffa am aros yn Effro hyd yn oed pan fyddwch dan bwysau
- Gweithgaredd: Gwyliwch y ffilmiau senario Effro a chwblhewch gwestiynau trafod
- Cyfarfod Llawn: Lôn Cydwybod a Llinell Continwmm

Amseru

35 munud

Awgrymiadau dysgu gartref

Bydd y ffilmiau'n gweithio'n dda gartref. Os yn bosibl, gweithiwch gyda grŵp o ffrindiau a mynd ar-lein i drafod y penderfyniadau Effro.

Gweithgaredd

- Yn y gweithgaredd hwn, herir disgyblion i weithio gyda thri senario gwahanol. Bydd angen i'r disgyblion ddefnyddio eu sgiliau meddwl Effro
- Mae'r gweithgaredd hwn yn gweithio orau pan fydd y dosbarth cyfan yn gwylio un senario ar y tro ac yna'n torri i mewn i grwpiau trafod bach
- Cyn cwmpasu'r adnodd hwn gyda'ch dosbarth gwnewch yn siŵr eich bod yn ymwybodol o unrhyw sensitifrwydd a allai fod gan y disgyblion, gwnewch yn ymwybodol o'r hyn y gallant ei wneud os ydynt yn teimlo'n anghyfforddus ar unrhyw adeg yn ystod y wers. Ar ôl dechrau'r senario, bydd

eiliad i oedi a bydd rhai awgrymiadau trafod yn fflachio ar y sgrin. Mae mwy o bwyntiau risg a thrafod sy'n benodol i bob senario hefyd wedi'u darparu isod ar gyfer pob senario

- Ar ôl y drafodaeth bydd y ffilm yn parhau i ddangos dau ganlyniad gwahanol. Y cyntaf fydd pan fydd y grŵp yn peryglu eu hunain a'u ffrindiau, bydd yr ail yn dangos sut mae'r grŵp yn defnyddio meddwl Effro i gadw eu hunain a'u ffrindiau yn fwy diogel

Senario 1

- Yn senario 1 mae grŵp o ffrindiau yn wynebu penderfyniad a ddylid ceisio cymryd llwybr byr a allai eu rhoi mewn perygl trwy gerdded yn agos iawn at draciau trên
- Mae gan y ffilm bwynt saib; dyma lle gallwch chi arwain y disgyblion trwy drafodaeth am y risgiau y mae'r grŵp cyfeillgarwch yn eu hwynebu. Defnyddiwch y risgiau a'r pwyntiau trafod isod gyda'ch disgyblion i gunorthwyo'r broses o wneud penderfyniadau Effro
- Yn gyntaf, rhowch dasg i bob grŵp restru'r gwahanol risgiau y maen nhw'n meddwl oedd y ffrindiau yn agored iddyn nhw yn y ffilm. Datblygwch y dysgu ymhellach trwy ddod â'r grwpiau yn ôl at ei gilydd i drafod y cymeriadau fel dosbarth

Risgiau Senario 1 a phwyntiau trafod

Risgiau

- Nid yw'r trên yn gallu stopio a gallai eu hymddygiad arwain at anaf sy'n newid bywyd
- Gallai trên eu gweld yn tresmasu ar y lein a gorfod brecio'n gyflym a allai anafu rhai teithwyr a thrawmateiddio'r gyrrwr.
- Gallent fod mewn perygl o gael eu trydanu o'r drydedd gledren - mae gennym y trydydd rhwydwaith rheilffyrdd mwyaf yn y byd
- Gallent gael damwain o amgylch y trac lle bydd yn anodd cael help
- Bydd aelod o'r cyhoedd yn eu gweld, gweithiwr trên neu ar deledu cylch cyfyng ac yn cael eu riportio am dresmasu

Pwyntiau trafod

- Beth ddylai Jane ei wneud?
Ymddiriedwch yn ei hymateb cyntaf - mae'n sylweddoli nad yw'r ymddygiad hwn yn ddiogel. Roedd Ashraya hefyd yn cydnabod y peryglon, ni ddylent gael eu perswadio gan Tom.
- Beth ddylai Ashraya ei wneud?
Dylai hi aros yn Effro a chofiwch y gall y cledrau fod yn cario gwefr drydan hyd yn oed os nad ydych chi'n gweld unrhyw drenau. Ni ddylai hi gymryd y llwybr byr.
- Pa un yw'r peth mwyaf diogel i'w wneud?
Y peth mwyaf diogel i'w wneud yw cymryd y llwybr arferol i'r parc.

Cwestiynau ychwanegol ar gyfer plant 9-11 oed

- A fyddai'n iawn i Tom gymryd y llwybr byr? Beth am Ashraya a Jane?
Mae Tom yn anwybyddu'r ddau ohonyn nhw. Dylai fod yn gwrando ar rybuddion Jane am beryglon cerdded ger y cledrau.
- Pa ddewisiadau eraill sydd ar gael i'r grŵp o ffrindiau?
Gallent fod wedi defnyddio ffôn i adael i'w ffrindiau wybod y byddant yn hwyr. Gallent hefyd fod wedi sylweddoli ei bod yn well bod yn hwyr na pheryglu eu bywydau.
- A oes unrhyw un na welsom yn y ffilm a allai gael ei effeithio gan ganlyniad gwahanol?
Pe bai damwain, bydd gweithwyr y trên a ffrindiau a theuluoedd y dioddefwyr yn cael eu heffeithio.
- Sut fydddech chi'n ymddwyn yn y sefyllfa hon?
Gwrandewch ar feddyliau eich disgyblion.
- Beth fydddech chi'n ei ddweud wrth fy ffrindiau?
Gwrandewch ar feddyliau eich disgyblion.

Senario 2

- Yn Senario 2 mae grŵp o ffrindiau ar y platfform. Mae'r ffrindiau'n dechrau chwarae o gwmpas gyda ffôn yn agos at ymyl y platfform
- Ar y pwynt saib, defnyddiwch y pwyntiau trafod isod i helpu'r myfyrwyr i nodi'r risgiau posibl

Risgiau senario 2 a phwyntiau trafod

Risgiau

- Syrthio ar y trac
- Os bydd damwain mae'r risg i iechyd meddwl pawb - y gyrrwr, y teithwyr, y rhai sy'n sefyll, eich ffrindiau, eich teulu. Sut bydd eraill yn teimlo?
- Colli eitem dros y platfform
- Cael eich hysbysu gan y gwarchodwr

Pwyntiau trafod

- Beth ddylai Jane ei wneud?
Dylai Jane aros allan o'r gêm ac annog Ashraya a Tom i chwarae rhywbeth mwy diogel i ffwrdd o ymyl y platfform
- Beth ddylai'r lleill ei wneud?
Dylai Ashraya a Tom gofio eu meddwl Effro a dwyn i gof y risgiau o syrthio ar y cledrau
- Pa un yw'r peth mwyaf diogel i'w wneud?
Y peth mwyaf diogel i'w wneud yw dod o hyd i gêm i'w chwarae nad yw'n golygu gwrthio na rhedeg o gwmpas

Cwestiynau ychwanegol ar gyfer plant 9-11 oed

- Sut gall Jane nodi bod ymddygiad Ashraya a Tom yn beryglus heb "golli wyneb" gyda'i ffrindiau?
Gall fod yn wirioneddol heriol tynnu sylw at ymddygiad peryglus pan fyddwch gyda ffrindiau
Gallai dorri ar draws y gêm a thynnu ei ffrindiau i ffwrdd o ymyl y platfform i ddechrau sgwrs, fel hyn gall amharu ar y gêm a chadw ei ffrindiau'n fwy diogel
- Os yw pethau'n mynd yn wirioneddol afreolus mewn gorsaf reilffordd, beth allai Jane ei wneud?
Gallai Jane dynnu sylw oedolyn at yr hyn sy'n digwydd, gallai hefyd siarad â gwarchodwr gorsaf neu ffonio 999 mewn achos o argyfwng
- Sut fydddech chi'n ymddwyn yn y sefyllfa hon?
Gwrandewch ar feddyliau eich disgyblion
- Beth fydddech chi'n ei ddweud wrth fy ffrindiau?
Gwrandewch ar feddyliau eich disgyblion
- Ar ôl cael trafodaeth effeithiol, gadewch i'r ffilm barhau i dynnu sylw at y ddau ganlyniad gwahanol posibl i'r ffrindiau

- Efallai y bydd gan fyfyrwyr gwestiynau ychwanegol yn dilyn y ffilm ac efallai yr hoffech chi ganolbwyntio eu sylw ar eu hymddygiad eu hunain o amgylch y cledrau. A ydyn nhw wedi bod yn dyst i ymddygiad a allai fod yn beryglus? Pa fath o bethau y gallant eu gwneud mewn gorsafoedd i leihau risg?

Senario 3

- Y tro hwn mae'r grŵp o ffrindiau ar groesfan reilffordd gydag un o'r ffrindiau'n poeni am gyrraedd adref yn hwyr. Gallai hyn arwain at benderfyniad peryglus
- Ar y pwynt saib defnyddiwch y pwyntiau trafod isod i helpu'r myfyrwyr i nodi'r risgiau posibl

Risgiau Senario 3 a phwyntiau trafod

Risgiau

- Maen nhw'n cael eu taro gan drên
- Cael eich trapio yn y rhwystrau
- Mynd yn sownd ar y cledrau gan eu bod yn rhuthro a methu â chanolbwyntio'n dda iawn
- Cael damwain wrth ruthro i fynd dros y cledrau
- Gollwng rhywbeth ar y cledrau wrth iddynt ruthro drostynt y maent naill ai'n ceisio ei adfer neu'n cael ei ddifrodi gan y trên sy'n dod tuag atoch
- Cerddwr yn dweud y drefn wrthynt
- Y crychdonni o drawma y gallai'r bobl ar y trên, y gyrrwr a'r bobl ar y groesfan reilffordd, eich teulu, ffrindiau ei deimlo

Pwyntiau trafod

- Beth ddylai Tom ei wneud?
Ni ddylai sgwterio dros y groesfan reilffordd pan fydd y rhwystr i lawr a'r goleuadau'n fflachio
Hyd yn oed os yw un trên wedi pasio gallai fod un arall ar ei ffordd
- Beth ddylai'r lleill ei wneud?
Dylai'r lleill wneud Tom yn ymwybodol o'r risgiau a dylent aros yn ôl ymhell o'r groesfan wastad
Os bydd Tom yn penderfynu ei fod yn dal i fynd i sgwterio dros y groesfan wastad, dylai'r lleill aros i'r rhwystrau godi

- Beth yw'r peth mwyaf diogel i'w wneud?
Dylai'r grŵp i gyd aros gyda'i gilydd nes bod y trênn wedi mynd heibio a bod y rhwystr wedi'i godi
Defnyddiwch ffôn i gael neges i Nain Tom i roi gwybod iddi ei fod yn mynd i fod yn hwyr

Cwestiynau ychwanegol ar gyfer plant 9-11 oed

- Pa fath o sefyllfaoedd allai ein gorfodi i wneud penderfyniadau gwaeth?
Pan fyddwn yn hwyr, pan fyddwn gyda ffrindiau sy'n ein rhoi dan bwysau i wneud penderfyniadau annïogel, pan fydd ein sylw yn cael ei dynnu
- A allwch chi roi rhai enghreifftiau o feddwl Effro a allai ein helpu yn y mathau hyn o sefyllfaoedd dan bwysau?
 - Mae bob amser yn bwysig aros yn Effro o amgylch yr amgylchedd rheilffordd*
 - Mae llawer o arwyddion a signalau sy'n helpu i'n cadw ni'n fwy diogel ger y cledrau, mewn gorsafoedd a chroesfannau gwastad*
 - Waeth gyda phwy yr ydym neu os ydym yn rhedeg yn hwyr mae angen i ni Stopio, Edrych a Gwrando ar arwyddion a synau'r rheilffyrdd i aros yn fwy diogel*
 - Gallwn rannu'r arwyddion hyn â ffrindiau a helpu i'w cadw'n fwy diogel hefyd*
 - Os bydd ffrindiau'n penderfynu peidio ag aros yn Effro efallai y bydd angen i ni ffonio'r gwasanaethau brys i'w cadw'n ddiogel*
- Sut fydddech chi'n ymddwyn yn y sefyllfa hon?
Gwrandewch ar feddyliau eich disgyblion
- Beth fydddech chi'n ei ddweud wrth fy ffrindiau?
Gwrandewch ar feddyliau eich disgyblion
- Ar ôl cael trafodaeth effeithiol, gadewch i'r ffilm barhau i dynnu sylw at y ddau ganlyniad gwahanol posibl i'r ffrindiau
- Efallai y bydd gan fyfyrwyr gwestiynau ychwanegol yn dilyn y ffilm ac efallai yr hoffech chi ganolbwyntio eu sylw ar eu hymddygiad eu hunain o amgylch croesfannau gwastad. A ydyn nhw wedi bod yn dyst i ymddygiad a allai fod yn beryglus? Pa fath o bethau y gallant eu gwneud i leihau risg?

Sesiwn lawr

- Mae ale cydwybod yn weithgaredd gwyb ar gyfer archwilio gwerthoedd a dewisiadau.
 - Mae un disgybl yn 'chwarae' rhan plentyn yn y senario ac yn cerdded i lawr 'ale' o ddisgyblion ar bob ochr.
 - Mae pob plentyn yn rhoi barn iddynt pa ddewis y dylent ei wneud o fewn un o'r senarios. Ar y diwedd, mae'r plentyn yn penderfynu pa ddewis y byddai ei gymeriad yn ei wneud.

Gwahaniaethu

- Efallai y bydd angen i rai disgyblion weithio mewn grwpiau llai gyda chymorth oedolion er mwyn trafod y senarios yn effeithiol
- Gall lluniau o orsafoedd trênn lleol a chroesfan wastad hefyd helpu rhai disgyblion i bersonoli'r negeseuon diogelwch

Gweithgareddau ychwanegol i'w defnyddio gyda'r senarios

- Isod, rydym wedi darparu ystod o weithgareddau i'w defnyddio gyda'ch disgyblion i helpu i ymgorffori'r dysgu ymhellach:
 - Mae llinell Continwmm yn gweithio'n dda i gyflwyno ystod o ymatebion i sefyllfa beryglus
 - Mae disgyblion yn cyflwyno barn wahanol i'w gilydd yn ymwneud â phob senario e.e. 'Mae'n iawn cerdded ar hyd y trac os nad oes unrhyw beth yn dod'; 'Roedd gan Tom amser i fynd ar draws y groesfan wastad'; 'Mae'n iawn chwarae gemau ar y plattform cyn belled â'ch bod i ffwrdd o'r ymyl'
 - Mae disgyblion yn dewis pwynt ar y llinell sy'n cynrychioli lefel eu cytundeb â'r farn, hynny yw, mae un pen o'r llinell yn cytuno'n llwyr ac mae'r pen arall yn anghytuno'n llwyr. Ar ôl i'r disgyblion ddewis eu safle ar y llinell, rhwch gyfle i egluro pam eu bod yn sefyll lle maen nhw
 - Unwaith y bydd disgyblion yn dechrau rhoi eu hesboniadau efallai y gwelwch fod disgyblion eraill am newid eu safleoedd ar y llinell
 - Diweddsglo amgen: creu diweddsglo amgen ar gyfer pob senario i'r un a gyflwynir
 - Beth allai meddyliau a theimladau pobl fod?
 - Pwy allai gael eu heffeithio?

7-11 oed

Adnodd 4

Pwy sydd Ddim yn Effro?

Trosolwg

Mae angen i ddisgyblion nodi pwy sy'n Effro a phwy sydd ddim yn Effro ar y platfform. Dyma gyfle i'ch disgyblion ystyried y risgiau y gallai pobl eraill eu hamlygu eu hunain pan fyddant yn anghofio aros yn Effro.

Canlyniadau dysgu 7-9

- Gallaf siarad am rai risgiau diogelwch o amgylch rheilffyrdd
- Gallaf ddisgrifio ffyrdd o gadw'n ddiogel o amgylch rheilffyrdd
- Gallaf ddilyn rheolau ar gyfer cadw'n ddiogel ar ac o amgylch trenau a rheilffyrdd

Canlyniadau dysgu 9-11

- Gallaf egluro rheolau diogelwch rheilffyrdd a sut i ymddwyn wrth imi ddod yn fwy annibynnol a chyfrifol
- Gallaf adnabod a siarad am risgiau a pheryglon diogelwch rheilffyrdd ehangach
- Gallaf egluro rhai canlyniadau o fentro neu ymddygiad annigol o amgylch rheilffyrdd

Angen adnoddau ac offer ategol

- Pwy sydd ddim yn Effro? taflen waith

Trefn a awgrymir

- Cyflwyniad: Modelwch sut i ddefnyddio taflen waith Pwy Sydd Ddim yn Effro
- Gweithgaredd: Cwblhewch y daflen waith
- Cyfarfod Llawn: Ystyriwch sut y gallai'r dysgufod yn berthnasol i orsaf leol

Amseru

15 munud

Awgrymiadau dysgu gartref

Bydd y gweithgaredd hwn yn gweithio'n dda gartref. Os nad oes gennych argraffydd, fe allech chi greu eich Switched eich lluniau Effro/Dim yn Effro eich hun a herio ffrind i ddyfalu pwy sy'n Effro.

Gweithgaredd

- Mae Pwy sydd Ddim yn Effro? wedi'i gynllunio i gynorthwyo disgyblion i gydnabod profiadau y tu allan i'w rhai eu hunain, gan eu bod yn cael y dasg o ddyfalu pwy sy'n Effro On yn ystod eu teithiau gan ddetholiad o deithwyr
- Pan fydd pobl allan ar eu teithiau, gallant fod â llawer o bethau ar eu meddyliau. Gall eu sylw gael ei dynnu, meddwl am ble maen nhw'n mynd, neu beth sydd angen iddyn nhw fod yn ei wneud yn hytrach na beth sy'n digwydd ar y foment honno. Eich myfyrwyr chi sydd i benderfynu pa deithwyr sy'n aros yn Effro ac yn fwy diogel a'r rhai a allai fod yn peryglu eu hunain
- Mae gan bob cymeriad a welwch ar y daflen waith swigen siarad y mae angen ei chwblhau. Mae'n rhaid i'r disgyblion edrych ar yr hyn y mae'r cymeriad yn ei wneud ac ysgrifennu naill ai 'Effro' neu 'Ddim yn Effro' yn y swigen siarad
- Cyn dechrau'r gweithgaredd, penderfynwch sut yr hoffech ei redeg. Gall pob un ohonynt gael taflen waith yr un a gweithio'n annibynnol. Fel arall, gall disgyblion weithio mewn paruau neu mewn grwpiau bach
- Dosbarthwch gopiâu o'r **daflen waith Pwy Sydd Ddim yn Effro?** ymysg eich disgyblion ac esboniwch y gweithgaredd. Efallai yr hoffech chi ddal i fyny enghraifft o swigen lleferydd wedi'i llenwi a nodi un enghraifft o unigolyn sy'n Effro ac enghraifft arall lle mae rhywun Ddim yn Effro

Mae meddyliau pob unigolyn isod er hwylustod:

1. Plentyn bach yn dal llaw rhiant yn sefyll yng nghanol y platfform, a'i sylw wedi'i dynnu gan gi: **'Rydw i asm fynd i anwesu'r ci yna' Dim yn Effro**
2. Rhiant yn dal llaw plentyn yn edrych tuag at giosg te: **'Oes gen i amser i gael paned?' Dim yn Effro**
3. Unigolyn â chi yn sefyll yn agosach at ymyl y platfform: **'Byddai'n well i mi roi Tessie ar y tennyn' Effro**
4. Pobl ifanc yn eu harddegau yn edrych ar ffôn yn cerdded ar hyd y platfform ychydig yn rhy agos at yr ymyl: **'Newydd gyrraedd lefel nesaf y gêm' Dim yn Effro**
5. Unigolyn yn eistedd ar fainc: **'Bydd y trên yma mewn eiliad felly byddai'n well i mi gael fy mhethau at ei gilydd Effro**

6. Dau blentyn hŷn yn sefyll gyda'i gilydd yn agos at ymyl y plattform: **'Byddai'n well i ni symud yn ôl ychydig oherwydd bod y trên yn dod mewn munud' Effro**
 7. Unigolyn yn rhedeg i fyny'r grisiau: **'Mae angen i mi fod yn gyflym neu byddaf yn methu fy nhrên!' Dim yn Effro**
 8. Unigolyn yn eistedd ar fainc yn darllen ei lyfr: **'Mae'r llyfr hwn cystal dydw i ddim am roi'r gorau i'w ddarllen!' Dim yn Effro**
 9. Unigolyn yn gwrthio ei feic ar hyd y plattform: **'Beth ga i i de heno?' Dim yn Effro**
- Ar ôl i'r disgyblion gwblhau'r gweithgaredd, ewch drwyddo fel dosbarth i sicrhau bod yr holl eiliadau Effro / Dim yn Effro wedi cael eu hadnabod yn gywir

Sesiwn lawn

- Os oes gorsaf reilffordd yn lleol i'ch ysgol, gofynnwch i'ch disgyblion ddychmygu sut y gallai'r enghreifftiau Effro o ymddygiad weithio yno hefyd

Gwahaniaethu

- I ddisgyblion a allai ei chael yn anodd dehongli a defnyddio sgiliau casglu, gallai gweithio gydag oedolyn a defnyddio chwarae rôl ychwanegol i ddyfalu yr hyn sy'n digwydd fod yn ddefnyddiol
- Gall disgyblion sy'n barod am her ychwanegol ychwanegu eu hunain i'r olygfa a chynnwys eu meddyliau i ddangos sut y gallent fod yn meddwl yn ddiogel

Adnodd 5

Rydym yn gweithio'n Effro

Trosolwg

Cipolwg gwych ar fywydau rhai o'r bobl sy'n gweithio ar y rheilffordd.

Canlyniadau dysgu 7-9

- Gallaf enwi rolau'r rheini yn y diwydiant rheilffyrdd
- Gallaf ddisgrifio swyddi y mae pobl yn eu gwneud yn y diwydiant rheilffyrdd a sut maen nhw'n cadw pobl yn ddiogel
- Gallaf enwi'r sgiliau sydd eu hangen i wneud rhai swyddi yn y diwydiant rheilffyrdd

Canlyniadau dysgu 9-11

- Gallaf enwi rolau'r rheini yn y diwydiant rheilffyrdd a pham mae'r swydd yn bwysig
- Gallaf drafod pa mor ddiogel yw prif flaenoriaeth y diwydiant rheilffyrdd
- Gallaf siarad yngyylch pam mae sgiliau penodol yn bwysig i wneud rhai swyddi yn y diwydiant rheilffyrdd

Angen adnoddau a chyfarpar ategol

- Ffilm Rydym yn gweithio'n Effro

Trefn a awgrymir

- Cyflwyniad: Gosodwch yr olygfa
- Gweithgaredd: Gwylwch y ffilm Rydym yn gweithio'n Effro ac atebwch y cwestiynau ar y diwedd i brofi cofio
- Cyfarfod Llawn: Trafodaeth dosbarth

Amseru

20 munud

Awgrymiadau dysgu gartref

Bydd y ffilm yn gweithio'n dda gartref. Os yn bosibl, anogwch ddisgyblion i drafod gyda rhieni wedyn a chyfnewid pa rolau y mae pob un yn gwybod sy'n bodoli yn y diwydiant rheilffyrdd. Ydyn nhw'n adnabod unrhyw un sy'n gweithio ar reilffordd yn bersonol?

Gweithgaredd

- Mae Rydym yn gweithio'n Effro yn adnodd fideo sy'n arddangos gweithwyr yn y diwydiant rheilffyrdd sy'n canolbwyntio ar bawb yn bod yn Effro ac yn ddiogel
- Gellir gwyllo'r fideo hon fel dosbarth cyfan trwy chwarae ar y bwrdd gwyn rhyngweithiol neu ddyfais arall yn y dosbarth. Fel arall, os oes gennych fynediad at set o lechi/Chromebooks/gliniaduron gallai'r disgyblion weithio'n annibynnol neu mewn paru
- Gellir oedi'r fideo ar ôl pob rhan o'r fideo i drafod neu gellir ei wyllo'r holl ffordd drwedd a'i thrafod wedi hynny
- Cyflwyno'r math o fideo y mae disgyblion ar fin ei wyllo ac y bydd yn canolbwyntio ar bobl sy'n gweithio yn y diwydiant rheilffyrdd i gadw pawb yn ddiogel wrth fynd ar eu teithiau. Mae hwn yn gyfle gwych i ofyn i ddisgyblion pa rolau maen nhw'n ymwybodol ohonyn nhw mewn diwydiant ar hyn o bryd. Faint all y dosbarth enwi?

- Naill ai yn ystod neu ar ôl gwyllo'r fideo yn gyfan gwbl, cadwch y cwestiynau canlynol mewn cof i'w gofyn i'ch dosbarth:
 - Beth oedd swydd yr unigolyn a beth yw'r prif reswm dros ei swydd?
 - Pa fathau o bethau y mae ei swydd yn eu cynnwys?
 - Pa sgiliau sy'n bwysig iddo wneud eu gwaith?
 - Pa bobl mae'n gorfod gweithio gyda nhw i wneud ei swydd? (y cyhoedd, yr heddlu, gyrwyr trenau?)
 - Sut mae ei swydd yn helpu i gadw pawb yn ddiogel?
 - Beth oedd eich hoff beth am ei swydd? Allwch chi weld eich hun yn ei wneud?
- Bydd y fideo yn cau ar dri chwestiwn syml i brofi cofio: anogwch y dosbarth i weiddi allan os ydyn nhw'n gwybod

Sesiwn lawn

- Gofynnwch i'r disgyblion a oeddent yn gwybod am unrhyw un o'r rolau a ddangosir yn y fideo. Profwch gof disgyblion ar rannau eraill o'r fideo. A allant gofio'r holl rolau dan sylw?
- Gwrandewch ar ymatebion disgyblion i'r rolau a'r gobaith o weithio yn y diwydiant rheilffyrdd, ewch y tu hwnt i unrhyw ystrydebau a allai ddod i'r amlwg mewn trafodaeth, atgoffwch y dosbarth nad oes y fath beth â swydd dyn na swydd menyw ar y rheilffyrdd.
- Anogwch ddisgyblion i ddechrau'r sgwrs gartref a thrafod y rolau a ddysgon nhw gyda'r rheini gartref

Gwahaniaethu

- Efallai y bydd angen rhagor o amser ar rai disgyblion i dreulio pob rôl a ddangosir yn y fideo a pham bod ei hangen. Dylid rhoi mwy o bwyslais ar osod golygfeydd ar gyfer disgyblion a allai fod ag angen mwy o amser i gysyniadoli'r diwydiant rheilffyrdd cyn gwyllo'r fideo. Cynigiwch fwy o naratif arweiniol wrth ofyn pa rolau maen nhw'n ymwybodol ohonyn nhw yn y diwydiant rheilffyrdd yn barod.
- Gellid herio disgyblion â chyrrhaeddiad uwch i ystyried sut y gallent fynd ati i gyflawni un o'r rolau

hyn. Trafodwch pa bynciau yn yr ysgol uwchradd a allai fod yn ddefnyddiol ar gyfer pob un o'r rolau. Os oes unrhyw ystrydebu wedi dod i'r amlwg mewn trafodaeth, anogwch ddisgyblion i fyfyrto ar pam ei fod yn beth drwg.

Adnodd 6

Pan Nad Oedd Rodrigo yn Effro

Trosolwg

Stori sain drawiadol sy'n mynd i'r afael â materion tresmasu ar y traciau ac yna gweithgaredd deall a thrafod.

Canlyniadau dysgu 7-9

Mae'r adnodd hwn wedi'i ddatblygu ar gyfer disgyblion cynradd uwch yn unig.

Canlyniadau dysgu 9-11

- Gallaf ddangos ffyrdd o wrthsefyll pwysau i ymddwyn mewn ffordd anniogel neu beryglus o amgylch rheilffyrdd
- Gallaf egluro rhai canlyniadau o gymryd risgiau neu ymddygiad anniogel o amgylch y rheilffordd
- Gallaf ddisgrifio arwyddion rhybuddio rheilffyrdd eraill a rhesymau dros y rhain mewn gwahanol leoedd
- Gallaf egluro pam ei bod yn ddiogel dilyn arwyddion diogelwch o amgylch cledrau rheilffordd a rhai o ganlyniadau peidio â gwneud hynny
- Gallaf ddisgrifio a dangos ffyrdd o wrthsefyll ymddwyn mewn ffordd beryglus neu anniogel o amgylch traciau rheilffordd, neu anufuddhau i arwyddion rhybuddio rheilffyrdd

Angen adnoddau a chyfarpar ategol

- Pan nad oedd Rodrigo yn Effro PDF clywedol

Trefn a awgrymir

- Cyflwyniad: Rhybudd sbarduno
- Gweithgaredd: Stori Rodrigo
- Cyfarfod Llawn: Awgrymiadau trafodaeth

Amseru

25 munud

7-11 oed

Awgrymiadau dysgu gartref

Mae Pan nad oedd Rodrigo yn Effro yn addas i'w ddefnyddio gartref, fodd bynnag, gartref, gellir colli buddion trafodaeth grŵp. Os yn bosibl, cysylltwch â grŵp bach ar-lein i drafod y stori yn fanwl.

Mae Pan Nad Oedd Rodrigo yn Effro wedi cael ei gynllunio'n benodol ar gyfer yr ystod oedran hŷn o fewn y categori 9-11 hwn.

- Mae'n astudiaeth achos PDF sain gyda dau weithgaredd i'w cwblhau ar y diwedd. Y cyntaf yw gweithgaredd trafod mae'r ail yn edrych ar ba mor eang y lledaenodd effaith y ddamwain trwy deulu, ffrindiau, y gymuned leol a staff y trŵn
- Er nad yw'r stori'n graffig mewn unrhyw ffordd, mae'n cynnwys manylion damwain ar y cledrau lle mae plentyn yn derbyn anafiadau sy'n newid bywyd a'r effaith y mae hyn yn ei chael ar y ffrindiau, y teulu a'r gymuned leol
- Cyn cwmpasu'r adnodd hwn gyda'ch dosbarth gwnewch yn siŵr eich bod yn ymwybodol o unrhyw sensitifrwydd a allai fod gan y disgyblion, gwnewch yn ymwybodol o'r hyn y gallant ei wneud os ydynt yn teimlo'n anghyfforddus ar unrhyw adeg yn ystod y wers
- Gellir defnyddio'r adnodd hwn fel dosbarth cyfan gan ddefnyddio'r bwrdd gwyn rhyngweithiol i wrando ar stori Rodrigo neu os oes gennych fynediad at set o lechi/Chromebooks/gliniaduron gallai'r disgyblion weithio'n annibynnol neu mewn paru i wrando ar stori Rodrigo

Gweithgaredd

- Gwrandewch ar Pan Nad oedd Rodrigo yn Effro
- Atebwch unrhyw gwestiynau sydd gan y disgyblion ar ddiwedd y stori. Mae nifer o gwestiynau wedi'u darparu isod i brofi gwybodaeth a dealltwriaeth y disgyblion o'r hyn a ddigwyddodd a sut y gallai meddwl Effro fod wedi osgoi'r ddamwain:

- Pa fath o hwyliau oedd y ffrindiau ynddynt ar y dechrau?

Roeddent yn hynod hapus ei fod yn ddiwrnod olaf blwyddyn 6; roeddent i gyd wedi gweithio'n galed a chael sylwadau gwych ar eu hadroddiadau. Roeddent yn barod i ddathlu a chael ychydig o hwyl

- Pam ydych chi'n meddwl bod Harrison yn rhuthro Rodrigo i ddod i chwarae pêl-droed?

Roedd Harrison mor hapus fel ei fod am i Rodrigo fod yn rhan o'r hwyl ar unwaith. Ni feddylodd hyd yn oed am y canlyniadau y gallai hyn fod wedi'u cael ar Rodrigo

- Pam ydych chi'n meddwl y penderfynodd Rodrigo dorri ar draws y trac?

Roedd am gyrraedd y gêm bêl-droed mor gyflym â phosib ac nid oedd eisiau methu unrhyw ran o'r hwyl

- Pa fath o bethau a ddylanwadodd ar ei benderfyniad?

Amharwyd ar wneud penderfyniadau Rodrigo, gan ei fod ef hefyd am gyrraedd y parc i gael hwyl gyda'i ffrindiau. Mae'n debyg ei fod hefyd yn teimlo rhywfaint o bwysau gan Harrison

- Beth fyddai wedi bod yn benderfyniad mwy diogel?

Roedd angen i Rodrigo sicrhau ei hun nad oedd yn mynd i golli unrhyw beth mewn gwirionedd. Byddai ychydig yn hwyr a gallai gymryd rhan yn yr hwyl ar ôl iddo gyrraedd. Ni ddylai fod wedi ystyried y llwybr byr

- Pam ydych chi'n meddwl na wnaeth Rodrigo benderfyniad mwy diogel?

Pwysau gan gyfoedion, roedd wedi derbyn negeseuon gan Harrison yn dweud wrtho am frysio. Gan ei fod yn canolbwyntio ar ddiwedd y tymor a'i ganlyniadau gwych, cyfaddawdwyd ei feddwl Effro yn fawr ac ni roddodd unrhyw feddwl am ei ddiogelwch personol

- Yn eich barn chi, beth fyddai'r canlyniad pe bai Rodrigo wedi gwneud penderfyniad mwy diogel?

Byddai Rodrigo wedi cyrraedd ychydig yn hwyr a byddai wedi gallu ymuno â'r gêm bêl-droed a chael hwyl

- Sut wnaeth yr hyn a ddigwyddodd effeithio ar y gwahanol bobl dan sylw?

» **Y ffrindiau**

Byddan nhw wedi cael eu hysgwyl yn llwyr gan y bydden nhw wedi bod yn dystion i'r ddamwain. Gallai gwybod bod ffrind agos wedi'i anafu fod wedi gwneud rhai o'r grŵp yn fwy pryderus am eu diogelwch personol eu hunain

» **Harrison**

Roedd hi'n debygol fod Harrison yn meddwl ei fod yn anfon neges destun ddiniwed i gael ei ffrind i gymryd rhan yn yr hwyl. Bydd wedi cael ei ysgwyl yn llwyr, gan y bydd yn cydnabod y rôl y mae wedi'i chwarae ynndamwain ei ffrind

» **Yr unigolyn a ddeialodd 999 - Reenie**

Bydd wedi bod yn drawmatig i fod yn dyst i ddamwain fel hon. Mae'n debygol y bydd hi'n meddwl am y ddamwain bob tro y bydd hi'n edrych allan o'i ffenest. Mae Reenie hefyd yn siarad am gael ôl-fflachiadau - meddyliau aflonyddgar ac atgofion am y ddamwain

» **Gyrrwr y trê**

Er nad oedd y trê yn rhan o'r ddamwain, mae'n debygol fod y gyrrwr yn teimlo ymdeimlad o gyfrifoldeb am Rodrigo. Yn ei ddatganiad mae'n sôn mai dim ond yn ddiweddar y mae wedi mynd yn ôl i'r gwaith a bod hyn nid yn unig wedi effeithio arno, ond mae hefyd wedi effeithio ar ei wraig

» **Rhieni a chwaer Rodrigo**

Mae'r ddau riant ac Olivia wedi'u hysgwyl yn llwyr gan y newyddion. Mae tad Rodrigo hefyd yn teimlo ymdeimlad o gyfrifoldeb ac yn dymuno y byddai wedi siarad ag ef am beryglon y drydedd gledren. Cafwyd canlyniadau ariannol i'r teulu hefyd. Mae mam Rodrigo wedi gorfod torri ei horiau i lawr er mwyn gallu gofalu am Rodrigo. Mae hyn yn golygu bod llawer llai o arian wedi bod yn dod i mewn i'r tŷ

» **Athrawes Rodrigo**

Ar ôl blwyddyn mor dda gyda'i disgyblion, ni all Mrs Khetia gredu'r newyddion ar y dechrau. Mae hi'n gweld sut mae'r ddamwain wedi effeithio ar gymuned gyfan yr ysgol. Mae disgyblion yn yr ysgol yn debygol o gael mwy o reolau wedi'u gosod ar eu hymddygiad a'u symud o gwmpas heb oedolion

» **Yr ymatebydd cyntaf**

Mae'n rhaid i'r ymatebydd cyntaf gwblhau sesiynau cwnsela, gan fod pwysau aruthrol i ofalu am Rodrigo ac yna gofalu am y disgyblion a oedd yn ymwybodol o'r hyn oedd wedi digwydd. Mae wedi cael ei dynnu oddi ar ei shifft ar ddydd lau, sydd hefyd yn golygu bod mwy o bwysau ar weddill ei dîm

Sesiwn lawn

- Atgyfnerthwch ddysgu eich disgyblion trwy ofyn y cwestiwn: Ydych chi'n meddwl y byddai unrhyw un arall yn cael ei effeithio gan yr hyn a ddigwyddodd na chlywsom ni ganddo?
- Gwrandewch ar syniadau'r disgyblion ynglŷn â sut y gallai'r effaith fod wedi lledaenu y tu hwnt i'r bobl a grybwyllwyd uchod

Gwahaniaethu

- Efallai y bydd angen cymorth ar rai disgyblion i ddadansoddi manylion y stori. Gellid eu hannog i fraslunio bwrdd stori neu strïbed comig i drefnu'r digwyddiadau
- Gellid herio disgyblion â chyrhaeddiad uwch i ystyried yr hyn y gellid fod wedi'i roi ar waith cyn y ddamwain a allai fod wedi atal Rodrigo rhag brifo

7-11 oed

Adnodd 7

Pwy sy'n Effro ar gyfer eu taith nesaf?

Trosolwg

Cyfle i'r disgyblion ailedrych ar eu gweithgaredd cwis cyn pwnc i asesu faint mae eu gwybodaeth a'u sgiliau wedi gwella.

Canlyniadau dysgu 7-9

- Gallaf siarad am rai risgiau diogelwch o amgylch rheilffyrdd
- Gallaf adnabod arwyddion diogelwch mewn gorsaf a dweud beth ydyn nhw
- cymedrig
- Gallaf adnabod yr arwyddion sy'n ein cadw'n ddiogel ar groesfan wastad a dweud beth maen nhw'n ei olygu

Canlyniadau dysgu 9-11

- Gallaf egluro rheolau diogelwch rheilffyrdd a sut i ymddwyn wrth imi ddod yn fwy annibynnol a chyfrifol
- Gallaf ddangos fy mod yn deall arwyddion diogelwch rheilffyrdd ac egluro pam eu bod yno
- Gallaf ddisgrifio'r arwyddion rhybuddio ar groesfan wastad a beth i'w wneud os ydynt yn ymddangos

Angen adnoddau ac offer ategol

- Ydych chi'n Effro ac yn Ddiogel? sleidiau a chanlyniadau blaenorol
- Ydych chi'n Effro ac yn Ddiogel taflenni gwaith wedi'u cwblhau
- Pwy sy'n Effro ar gyfer eu taith nesaf?

Trefn a awgrymir

- Cyflwyniad: Adolygiad o waith blaenorol
- Gweithgaredd 1: Cwblhewch y cwisiau a'r gweithgareddau blaenorol i weld a all y disgyblion wella eu sgorau
- Gweithgaredd 2: Pwy sy'n effro ar gyfer eu taith nesaf? cwis
- Sesiwn lawn

Amseru

Tua. 20 munud

Awgrymiadau dysgu gartref

Gellir cwblhau pob un o'r tri gweithgaredd hyn gartref. Fe allech chi droi hyn yn gystadleuaeth a chymryd eich tro fel cwisfeistr gyda ffrindiau.

Gweithgaredd 1

- Gan ddefnyddio'r **sleidiau Ydych chi'n Effro ac yn ddiogel?** a'u sgorau blaenorol, ailbrofwch y disgyblion i weld os gwnaethant wella ar hynny
- Gall disgyblion hefyd ailedrych ar eu gweithgareddau tynnu llun gwreiddiol o **daflenni gwaith Ydych chi'n Effro ac yn ddiogel?** ac ychwanegu unrhyw fanylion ychwanegol mewn lliw gwahanol, yn seiliedig ar ba wybodaeth y maent wedi'i hennill ers hynny am ddiogelwch ar reilffyrdd

Gweithgaredd 2

- Fel gweithgaredd hwyliog, terfynol gallwch chi ddefnyddio'r **sleidiau Pwy sy'n Effro ar gyfer eu taith nesaf?** a chwestiynau'r cwis ynddynt fel prawf cyflym iawn o wybodaeth. Darperir y cwestiynau a'r atebion isod er hwylustod:
 - Gwir neu Anwir, Mae'n ddiogel croesi cledrau rheilffordd os nad oes trê'n yn dod
Anghywir, dim ond os yw'r holl arwyddion diogelwch yn dweud wrthyh ei bod hi'n ddiogel croesi y mae'n ddiogel. A yw'r rhwystrau wedi dychwelyd i'w safle unionsyth? Ydy'r goleuadau wedi stopio fflachio a'r larwm yn swno? Os na fydd unrhyw rwystrau ar groesfan wastad, a ydych wedi stopio, edrych a gwrando i sicrhau ei bod yn ddiogel croesi?
 - Mae trê'n ar gyfartaledd mor drwm â...
400 tonn
 - Mae'n cymryd ... o gaeau pêl-droed i drê'n cyflym stopio
20 cae pêl-droed
 - Gwir neu Anwir, mae Croesfannau Gwastad bob amser yn edrych yr un peth
Anghywir, mae gan rai rwystrau, goleuadau a larymau, efallai y bydd gan eraill arwydd yn eich atgoffa i Stopio, Edrych a Gwrando i wirio ei bod yn ddiogel croesi'r cledrau,
 - Gall trydan neidio... metr
Hyd at 3 metr

6. Y cyflymder uchaf ar gyfer trên yw...
125 mya
7. Gall trên deithio'n gyflymach na...
Unrhyw beth o dan 125mya (gweler beth mae'r disgyblion yn ei gynnig yn atebion!)
8. Un arwydd diogelwch y gallech ei weld ar blatfform gorsaf yw... (tynnwch lun ohono am bwynt ychwanegol)
Stopiwch edrychwch gwrandewch / arhoswch i ffwrdd o'r platfform, ymyl/dim tresmasu/rhybudd am wefr drydan
9. Un arwydd y gallech ei weld ar groesfan wastad yw...
Cyfarwyddiadau penodol ar sut i groesi, hynny yw, os oes angen i chi ffonio signaliwr / Cofiwch Stopio, Edrych, Gwrando / Stopio pan fydd y goleuadau'n fflachio arwydd
10. Y gledren drydanol yw'r... gledren
Y drydedd
11. Mae trydan wedi'i ddiffodd ar y rheilffyrdd yn
Cwestiwn tric yw hwn, nid yw byth yn cael ei ddiffodd!
12. Gwir neu Anwir, mae gwifrau a chledrau trydanol yn ddiogel cyn belled nad ydych chi'n eu cyffwrdd
Anghywir, gall trydan neidio hyd at 3 metr
13. Gall sbwriel ar y rheilffyrdd achosi ...
Damweiniau ac oedi
14. Gwir neu Anwir, mae'r rheilffordd drydanol yn edrych yn union yr un fath â'r lleill
Cywir
15. Yr amser cywir i groesi Croesfan Wastad ar ôl i drên fynd heibio yw ...
Pan fydd y rhwystrau wedi dychwelyd i'w safle unionsyth, mae'r goleuadau wedi stopio fflachio ac mae'r larymau wedi stopio. Hyd yn oed wedyn mae'n rhaid i chi gofio stopio, edrych a gwrando
16. Gwir neu Anwir, gallwch chi glywed trên yn dod bob amser
Anghywir, mae rhai trenau bron yn dawel

Sesiwn lawn

- Ar ôl i'r disgyblion orffen eu gweithgareddau gofynnwch iddynt fyfyrion'ol ôl ar eu dysgu
- Mae rhai trafodaethau yn annog:
 - Pryd y gallent gael cyfle i roi eu meddwl Effro ar waith?
 - A oes unrhyw wybodaeth ddiogelwch y maent yn mynd i'w rhannu â ffrindiau a theulu?
- Llongyfarchwch y grŵp ar gwblhau eu taith ar draws y map rhyngweithiol!

Gwahaniaethu

- Efallai y bydd rhai disgyblion yn elwa o ailadrodd y prif negeseuon diogelwch cyn cwblhau'r gweithgaredd cwis a thynnu llun eto
- Fel y nodwyd uchod, gallai rhai disgyblion sydd â heriau rheoli modur manwl elwa o ddefnyddio lluniau wedi'u torri allan ymlaen llaw ar gyfer y gweithgaredd tynnu llun Effro ar y platfform / ar y groesfan wastad
- Gweithgaredd olaf arall fyddai ysgrifennu a chyflwyno gwasanaeth i weddill yr ysgol am brofiad Effro disgyblion ar gyfer profiad pob taith. Beth yw'r prif negeseuon yr hoffent eu rhannu â chymuned yr ysgol?

